

A Vidékfejlesztési Program – tartalom, változások, finanszírozás

Előadó: Szuhóczky Gábor

ügyvezető
EuroAdvance Kft.

[1]

A vidékfejlesztés jelentősége

- 2012-ben Magyarország lakosságának 46,6%-a élt vidéki régióban.
- A vidéki népesség aránya a tagállamok összehasonlításában a legmagasabbak közé tartozik.
- A vidék gazdasági fejlettsége jelentősen elmarad az uniós átlagtól (47%), míg az ország egészének gazdasági fejlettsége eléri az uniós átlag kétharmadát.
- A gazdaság szerkezetét tekintve az elsődleges szektorok a termelés értékének 3,8 és a foglalkoztatás 7,4%-át adják. A feldolgozóipar aránya 31 és 29,5%, a szolgáltatásoké 65 és 63%.

[2]

Gazdasági jellemzők

2011	Mezőgazdaság	Erdőgazdálkodás	Élelmiszeripar
Foglalkoztatott (fő)	164 500	88 000	106 200

- Az uniós átlag egyharmada a **mezőgazdaság termelékenysége**, csak Lettországot, Romániát is Lengyelországot előzzük meg e mutatót tekintve.
- Hasonlóan alacsony az **élelmiszeripar termelékenységi** mutatója.

[3]

Gazdasági jellemzők

- A gazdálkodók adatait tekintve az átlagos birtokméret és a termelési érték is alacsonyabb az EU-s átlagnál.
- A **szántóföldek aránya** hazánkban lényegesen magasabb (81 szemben a 60%-kal),
míg a **legelőké** alacsonyabb az uniós átlagnál (15,4 szemben a 33,6%-kal)

[4]

SWOT elemzés - Erősségek

Strengths

- Változatos, gazdag genetikai alapok (agro-biodiverzitás)
- GMO mentesség
- Kedvező geopolitikai helyzet, exportpiacok közelsége
- Jó minőségű élelmiszer és takarmány alapanyagok
- Biztos hazai élelmiszer alapanyag-beszállítói háttér

[5]

SWOT elemzés - Erősségek

- Jelentős természeti értéket képviselő, védett természeti területek és Natura 2000 területek
- Jelentős természeti erőforrások a talajt tekintve
- Jelentős természeti erőforrások a felszíni és felszín alatti vízkincset tekintve
- A vidéki területek egészét lefedő helyi közösségi szervezetrendszer (HACS-ok)

Strengths

[6]

SWOT elemzés - Gyengeségek

Weaknesses

- Az agrárgazdaság K + F +I szintje alacsony, nem igényorientált, területileg centralizált
- Alacsony innovációs teljesítmény és tudástranszfer, kutatói intézményi háttér gyengesége
- A szakképzés és a szakmai továbbképzés kevésbé igény-, szükséglet és gyakorlat orientált
- Műszaki-technológiai lemaradás egyes ágazatokban és alágazatokban
- Alacsony jövedelmezőségi szint az agrárgazdaság egyes alágazataiban
- Alacsony szintű horizontális és vertikális együttműködések

[7]

SWOT elemzés - Gyengeségek

- Az állatjóléti körülmények nem megfelelőek
- Öntözött területek alacsony aránya, az öntözés rossz hatékonysága
- Hozamingadozás csökkentését kezelő rendszerek hiányosságai
- Versenyképességi és szerkezeti problémák a feldolgozásban
- A gazdaságokban és feldolgozó vállalkozásokban a korszerű vállalkozási és általános gazdaságvezetési ismeretek és szemlélet hiánya
- Alacsony szintű egészség- és környezettudatosság a fogyasztók részéről

Weaknesses

[8]

SWOT elemzés - Lehetőségek

- Az innováció, a tudástranszfer és az együttműködési kultúra felértékelődése
- Európai innovációs partnerségi hálózathoz való kapcsolódás
- Generációváltás a vidéki térségek gazdaságaiban
- Növekvő hazai és helyi termékek iránti fogyasztói bizalom
- Növekvő igény a magasabb hozzáadott értékű, jobb minőségű termékek iránt

[9]

SWOT elemzés - Lehetőségek

- Az agrárgazdasági melléktermékek és maradékok hasznosításának lehetőségei – biogáz üzemek létesítése
- Környezettudatos gazdálkodás és a fenntartható mezőgazdasági gyakorlat térnyerése
- Klímaváltozás hatásaihoz jobban alkalmazkodó kultúrák, művelési rendszerek megjelenése
- Az energiahatékonysági technológiák fejlődése – VEP megfelelés

[10]

SWOT elemzés - Veszélyek

Threats

- Magasan képzettek elvándorlása, migrációs vákuum erősödése
- Egysíkú gazdálkodási formák térnyerése
- A termelés visszaszorulása, foglalkoztatási, megélhetési feszültségek vidéken és az ágazatban
- Elhúzódó gazdasági válság Európa egyes országában és hazánkban
- Az osztatlan, közös tulajdonú termőterületek nagy aránya

[11]

SWOT elemzés - Veszélyek

- Az olcsó tömegárúk iránti igény növekedése
- Világpiaci áringadozás
- A kiskereskedelem globális koncentrációjának további erősödése
- A klímaváltozás felgyorsulása, a szélsőséges meteorológia események növekvő gyakorisága és súlyossága
- Import energia-függőség fennmaradása vagy növekedése, nehezen tervezhető árakon

Threats

[12]

Az új Közös Agrárpolitika (KAP) 2014-2020

A magyar gazdák, a magyar vidék támogatásai 2014-2020 között **nőnek** a 2007-2013-as időszakhoz képest:

→ **magyar siker**, hiszen a KAP költségvetése összességében csökken

Hazánk KAP forrásai (átcsoportosítás és nemzeti társfinanszírozás nélkül)

	Közvetlen támogatások (milliárd HUF)	Vidékfejlesztés (milliárd HUF)	Összesen (milliárd HUF)
2007-2013	2000	1150	3150
2014-2020	2500	1000	3500

[13]

Az új KAP új célkitűzései (2014-2020)

1. Életképes élelmiszertermelés:
a mezőgazdasági jövedelmek és a szektor versenyképességének javítása
2. Természeti erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodás:
a mezőgazdaság által előállított közjavak ellentételezése és ösztönzése
3. Kiegyensúlyozott területi fejlődés:
a vidéki közösségek és vidéki munkahelyek fenntartása

[14]

KAP 1 - Alaptámogatás (SAPS elven működő területalapú támogatás)

- **Legfontosabb eredmény:**
a SAPS (*Single Area Payment Scheme*) folytatható 2020 végéig
- A közvetlen kifizetések minimum korlátja:
 - legalább 1 hektár SAPS jogosult terület, vagy
 - amennyiben a támogatást kérelmező állatokra vonatkozó termeléshez kötött támogatásban részesül, 100 EUR támogatás.

[15]

ÚJ: a „Zöld” komponens

- **Kötelező a tagállam és a gazdák számára is**, a közvetlen kifizetési nemzeti keretösszeg 30%-a
- Általános érvényű (kivéve kisgazdálkodók) minden gazdálkodó számára.
- A kölcsönös megfeleltetés követelményein túlmutat.
- Az **ökológiai tanúsítvánnyal** rendelkező területek automatikusan jogosultak a zöldítés támogatásra.
- **Feltételei:**
 - tárgyévben termesztett **növények diverzifikálása**;
 - **állandó gyepek fenntartása**;
 - **ökológiai célterület fenntartása** (támogatásra jogosult szántóterület nagysága szerint).

[16]

KAP 1 - Fiatal gazdálkodók támogatása

Kötelező, a közvetlen kifizetési nemzeti keretösszeg legfeljebb 2%-a.

Feltételei:

- 40 évnél fiatalabb termelő:
 - aki 2015-ben kezd mezőgazdasági tevékenységbe (ad be először egységes kérelmet), vagy
 - gazdaságát az első fiatal gazda közvetlen támogatási kérelem benyújtását megelőző 5 éven belül hozta létre.
- Legfeljebb 5 éven keresztül nyújtható. (Aki 2015-ben nyújt be először kérelmet, az kaphatja 5 évig, aki csak 2017-ben kezd gazdálkodni, az csak 3 évig.)
- A támogatás **felső területi korlátja 90 hektár**.
- A tagállami átlagtámogatás 25%-a adható a támogatható hektárszámig, ez kb. **67,5 €/ha** (mintegy 9000 fiatal gazdával számolhatunk).

[17]

KAP 1 - Termeléshez kötött támogatás

➤ **Önkéntes, legfeljebb az éves pénzügyi keret**

- **13%-a** (évente közel ~175 millió euró, ~52,5 mrd Ft - 300 HUF/EUR árfolyamon)
 - Anyatehén
 - Hízott bika
 - Tejhasznú tehén
 - Juh
 - Cukorrépa
 - Rizs
 - Gyümölcs
 - Zöldség
- **plusz 2%** (évente közel ~27 millió euró, ~8,1 mrd Ft - 300 HUF/EUR árfolyamon)
 - fehérjenövények támogatására
 - Szemes fehérjenövények
 - Szálas fehérjenövények

[18]

KAP 1 – ÚJ!

Kis gazdaságok egyszerűsített támogatása

A közvetlen támogatási **keretösszeg maximum 10%-a** fordítható erre a jogcímre.

Önkéntes!

Minden közvetlen kifizetést egy tételben helyettesítő átalány – egyszerűbb

Egyösszegű átalány támogatás, melynek mértéke **500 € - 1250 €/év/gazda**

Kb. 1 - 5,5 ha jogosult terület támogatásával egyenértékű

Legalább 1 hektáros területtel kell rendelkezni (ha a közelében van, felkerekítik). Efölött 500 és 1250 euró között a normál rendszerben járó támogatásnak megfelelő összeget kap a termelő.

A közvetlen támogatásokban részesülő összes termelő csaknem 50%-a kaphat egyszerűsített kisgazda támogatást.

[19]

Agrárgazdálkodóknak - 1

Beruházások (6000 Standard Termelési Érték fölötti gazdaságméret és bevétel):

- Vízgazdálkodási célú beruházások, öntözésfejlesztés **ÚJ!**;
- Állattenyésztés: technológiafejlesztés, erőforrás-hatékonyság javítása, trágyatárolás – közös is
- Kertészet: technológiafejlesztés, erőforrás-hatékonyság javítása, termék-feldolgozás
- Kisméretű gabonatórolók létesítése és szárítók korszerűsítése
- Kockázat-megelőző beruházások (jégháló, talajgenerátor, stb.)

ÚJ!

- Agrár-innovációs csoport közös projekt beruházásai **ÚJ!**

+ **ÚJ!** Kis gazdálkodók számára (3000- 6000 STÉ között): átalány fejlesztési támogatás 5 éves FEJLŐDŐ üzleti terv megvalósítására, két részben (15 000 EURO)

[20]

Agrárgazdálkodóknak - 2

Ösztönzők és együttműködések:

- Állatjóléti kifizetések (tej) **ÚJ!**
- Részvétel EU-s vagy hazai minőségi rendszerekben (költségekompensációs **ÚJ!**)
- Termelői Csoport (TCS)

Tudásbővítés és innováció:

- Megújuló - igény alapú - szakmai képzések és tudásátadás **ÚJ!** szakmai tapasztalatcserek és cseregyakorlatok
- **ÚJ!** Agrár-innovációs operatív csoport projekt K+F és együttműködési elemei

[21]

Fiatalközvetítő

A pályázat benyújtásának idején 40 éves vagy fiatalabb Szakirányú végzettséggel rendelkezik

- Induló támogatás (átalány: 40 000 EURO - két részletben)
- Vízgazdálkodási célú beruházások, öntözésfejlesztés;
- Állattenyésztés: technológiafejlesztés, erdőforrás-hatékonyság javítása, trágyatárolás,
- Kertészet: technológiafejlesztés, erdőforrás-hatékonyság javítása, termék-feldolgozás
- Agrár-innovációs operatív csoportok együttműködése
- Kötelező és választható képzések és tanácsadás

[22]

Élelmiszer-feldolgozás és minőségi rendszerek

Jogosultak:

Élelmiszer-feldolgozó mikro- és kisvállalkozások (középvállalkozások: GINOP)

Mezőgazdasági vállalkozások és csoportosulásai (minden méret)

Nagyságrendek:

beruházások: 5 – 500 mFt támogatástartalom

Közös beruházások: 50 - mFt támogatástartalom

Témakörök (műveletek)

- Hozzáadott érték növelése (bevétel)
- Erőforrás-hatékonyság javítása (kiadás)
- Borászati beruházások (hozzáadott érték és/vagy hatékonyságnövelés)
- REL csoportok tagjainak beruházásai
- Agrár-innovációs együttműködő operatív csoportok projekt-beruházásai (pilote)

ÚJ! Új részvétel minőségi rendszerekben: EU-s vagy hazai (pl. öko, bor, KMS – kiváló minőségű sertéshús)

[23]

Erdő és gazdálkodás

Erdősítés és fásítás (átalány alapú fejlesztések)

Agrár-erdészeti rendszerek (átalány alapú fejlesztések)

Erőpotenciál károsodás - megelőzés (átalány alapú fejlesztések)

Erdőpotenciál károsodás - helyreállítás (átalány alapú fejlesztések)

Az erdők biológiai értékének növelése /szerkezet-átalakítás (átalány alapú fejlesztések)

és az erdők közjóléti értékének növelése (beruházás új rendszerben)

Az erdők gazdasági potenciáljának erősítése: erdőgazdálkodási cél gépek + **ÚJ!** elsődleges feldolgozás gépei is; fiatal erdők állománynevelése

Erdő-környezetvédelmi vállalások és **ÚJ!** genetikai erőforrások erősítése

NATURA 2000 kompenzáció

Agrár-innovációs Operatív Csoportok együttműködő projektjei

Megújuló - igény alapú – szakmai továbbképzés és szaktanácsadás

[24]

VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM 2014-2020

[25]

Prioritások I.

1. A tudásátadás és az innováció előmozdítása a mezőgazdaságban, az erdészetben és a vidéki térségekben
2. A gazdaságok életképességének és versenyképességének fokozása a mezőgazdasági termelés valamennyi típusa és valamennyi régió esetében, az innovatív mezőgazdasági technológiák és a fenntartható erdőgazdálkodás elősegítése
3. Az élelmiszerláncok szervezése, ideértve a mezőgazdasági termékek feldolgozását és értékesítését, állatjólét, kockázatkezelés a mezőgazdaság terén történő előmozdítása

[26]

Prioritások II.

4. A mezőgazdasággal és az erdőszettel kapcsolatos ökoszisztémák állapotának helyreállítása, megőrzése és javítása
5. Az erőforrás-hatékonyság előmozdítása, valamint a karbonszegény és az éghajlatváltozás hatásaival szemben ellenállóképes gazdaság irányába történő elmozdulás támogatása a mezőgazdasági, az élelmiszeripari és az erdészeti ágazatban
6. A társadalmi befogadás előmozdítása, a szegénység csökkentése és a gazdasági fejlődés támogatása a vidéki térségekben

{ 27 }

Támogatási arány

Vidékfejlesztési Program prioritásai	Tervezett forrásarány (OP-n belül)
1. A tudásátadás és az innováció előmozdítása a mezőgazdaságban, az erdőszetben és a vidéki térségekben	3% (~39 Mrd Ft)
2. A mezőgazdasági üzemek életképességének javítása és a versenyképesség fokozása valamennyi régióban és a mezőgazdasági termelés valamennyi típusa esetében, valamint az innovatív gazdálkodási technológiák és a fenntartható erdőgazdálkodás előmozdítása	42% (~546 Mrd Ft)
3. Az élelmiszerlánc szervezésének – többek között a mezőgazdasági termékek feldolgozásának és forgalmazásának, az állatjólétnek és a mezőgazdaság terén alkalmazott kockázatkezelésnek – az előmozdítása	3% (~39 Mrd Ft)
4. A mezőgazdasággal és az erdőszettel kapcsolatos ökoszisztémák állapotának helyreállítása, megőrzése és javítása	26% (~338 Mrd Ft)
5. Az erőforrás-hatékonyság előmozdítása, valamint a karbonszegény és az éghajlatváltozás hatásaival szemben ellenállóképes gazdaság irányába történő elmozdulás támogatása a mezőgazdasági, az élelmiszeripari és az erdészeti ágazatban	5% (~65 Mrd Ft)
6. A társadalmi befogadás előmozdítása, a szegénység csökkentése és a gazdasági fejlődés támogatása a vidéki térségekben	17% (~221 Mrd Ft)

{ 28 }

Eltérések az előző programhoz képest

- Az ÚMVP tengelyei megszűnnek
- Egy intézkedés lista – kombinálható intézkedésekkel
- Tematikus alprogramok: fiatal gazdák, rövid ellátási láncok
- Megerősített Együttműködés intézkedés
- Európai Innovációs Partnerségi (EIP) Hálózat
- LEADER koncepció kiterjesztése és megerősítése –
Közösségvezérelt helyi fejlesztés: CLLD
- Kockázatkezelési intézkedések átkerülnek a II. pillérbe

[29]

Pénzügyi keret összehasonlítása

Mrd €	2007-2013	2014-2020	Változás	Változás (%)
EU teljes költségvetése	994	960	-34	97
KAP költségvetés	421	373	-48	89
Közvetlen támogatások (és piaci intézkedések)	319	278	-41	87
Vidékfejlesztés	98	85	-13	87
Magyarországra jutó KAP támogatás	10,4	12,3	1,9	118
Magyarország részesedése a KAP támogatásokból (%)	2,36 %	3,19%	0,83%	135%
Magyarország közvetlen támogatási allokációja	6,6%	8,8%	2,3%	135%
Magyarország vidékfejlesztési allokációja	3,9%	3,5%	-0,4%	89%

[30]

Forrás: Az AKI Agrárpolitikai Kutatások Osztályán készült számítások az MFH megállapodás alapján

Köszönöm a megtisztelő figyelmet!

Regionális Tanácsadó Centrum

Nyíregyháza, Szállási u. 18/a.

+36 (42) 506338

www.euroadvance.hu
www.europe2020.hu

Szakértőink várják az alábbi helyeken is:
Miskolc, Budaörs, Vasvár

{ 31 }